

UČITELJSKI TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja v 1. in 15. dan vsakega meseca, ter stoji za vse leto 3 gold., a za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise vzprejema uredništvo, naročnino in oznanila pa Milic-eva tiskarna v Ljubljani.

Štev. 22.

V Ljubljani, 15. novembra 1885. l.

XXV. leto.

V novo šolsko leto.

(Spisal A. L.)

Minule so počitnice. Polagoma zbiramo se učitelji in učiteljice zopet v svojih učilnicah. Tajiti se ne more, da nam je morda ta ali uni stan — bodisi viši ali nižji od našega — zavidal srečne dni, v katerih smo po končanem delu nekako bi rekel brezskrbno uživali svoj trdo zaslužen počitek. Pa kakor na svetu vsaka stvar mine, tako so i naše počitnice pri kraji; toda človek, koji svojo zemeljsko nalogo prav razume in istotako izpolnuje, nij pustil ta čas brez pomena, brez dela mirno poteči, ampak skrbel je za prihodnost, mislil je na prestane nadloge in sitnosti, i na one, ki ga v prihodnje čakajo. Akopram je njegovo telo počivalo, deloval je njegov duh tem vztrajnejše. Čas počitnic porabil je v to, da je vse delovanje pretečenega leta v duhu še enkrat natanko premislil; vse hude in dobre ure in posebno nje vzroke razmotroval; a porabil je ta čas tudi za to, da je za prihodnost skrbel s tem, da je čital knjige znanstvene in pedagoške vsebine, in se tako izobraževal v vedi in metodah, ter se na ta način za prihodnjo delovanje na telesu in duhu pripravljaj.

Ozrimo se o začetku novega šolskega leta šole na svoje dosedanje delovanje v učiteljskem stanu sploh. Mej tem, ko je ta pa uni tovariš še le komaj prišel iz učiteljišča, uni, še le nekoliko let, recimo — štiri, pet, šest let v tem stanu deluje, je drugi že osivel in vender je materialno stanje vseh bolj ali manj enako, brez zdatne razlike. Čudno so človeške sreče dnevi razdeljeni; v učiteljstvu uživamo jih vsi jednako in vedno jednako. Le posebna pridnost ali posebna naključba je tega ali unega za stopinjico više povzdignila. Marsikomu utegne srce upasti — posebno mlajšim tovarišem — toda, kdor si je ta stan izvolil, moral je vedeti njega dobre in zle lastnosti in ako mu ne ugajajo, ima redko še čas, da jih more izpremeniti. Pridni in vztrajni mnogo doseže. Kdor pa tega noče, naj pa vleče voz, v katerega je vprežen; tudi v tem stanu zadobi se zadovoljnost in mir; treba mu je le, da svoje dolžnosti pridno in vestno opravlja.

Pridni in vztrajni učitelj ima pri svojem važnem delu mnogo več uspeha, veselja in tudi plačila, kakor oni, ki v šoli dela le kakor dninar in tlačan. Zraven tega, da je učitelj marljiv, treba je tudi, da vrlo napreduje. Ves svet napreduje; tudi učitelj ne sme nikjer zaostajati. Njegove vede v vseh znanostih, koje se od njega zahtevajo, morajo s pridnim čitanjem poučljivo-znanstvenih knjig naraščati, in njegova metoda mora biti primerna dandanašnjemu poučevanju. V tem je njegovo privatno duševno delovanje.

Ako sem v tem navel le poglobitve točke, na katere naj se ljudski učitelj v šoli ozira, opozarjam pa še na druge lastnosti, katerih naj se držimo, da bodemo svojo nalogo prav izvrševali. Bodimo tudi pravi, vzgledni, v istini samo ljudski učitelji. Ogibajmo se vsemu, kar bi nam pri ljudstvu manjšalo ali jemalo čast, veljavo in poštenje! Poslednji čas osnovala se je prekristna „družba sv. Cirila in Metoda“, katera ima prevažno in vzvišeno namero za naše národno šolstvo. Poprimimo se tega vrlega društva, podpirajmo ga po vseh močeh, kolikor ga moremo!

Dragi učitelji sotrudniki! Novo začeto letošnje šolsko leto naj bode prvič nova unema za vse lepe čednosti v našem preimenitnem stanu, drugič pa naj bode to šolsko leto tudi z delovanjem „družbe sv. Cirila in Metoda“ pravo učiteljsko sveto leto!

Kako naj se učitelj v svojem poklici nadalje izobražuje?

(Fr. Gaberšek.)

(Dálje.)

Vsak duševni napor človeka utruji, in to tem bolj, čim globljeje treba z duhom premotrivati važne vede in čim bolj pojmoven je predmet. Zato ne bi kazalo, v jedno mer baviti se z resnim in duhomornim proučevanjem; tu treba neke mere, katera nam dovoljuje tu pa tam kak presledek, v katerem vzamemo v roko kakšno knjigo samo v zabavo (a ne v kratek čas). Vender storí učitelj najbolje, ako postavi vsemu svojemu izobraževanju nekako središče, ki mu osvedoči vse njegovo teženje, jedoto in soglasje njegovega čitanja. Učitelj si bode vsekako izvolil takovo središče v svojem učiteljskem poklici. A kakor užé rečeno, neprestano bavenje s strokovnjaškimi spisi bi ga preveč utrudilo; zato in kot splošno omikan mož uporabljaj bode presledke, da se zabava in poučuje (zabava, ker se poučuje, poučuje, ker se zabava). V takih urah čital bode spise le posrednje vplivajoče na svoj poklic. Takih spisov našel bode mnogo, samo če si jih bode hotel izbrati. Mej drugim omenimo le popise národov in dežel, potopise, zgodovinske razprave, duhovite romane, drame, pesniške proizvode in razne druge čitanja vredne spise. Najnovejše slovensko slovstvo podaja nam v tem obziru mnogo berila, katero bi že kot naobraženemu Slovincu nobenemu učitelju ne smelo ostati neznan. Ves slovenski svet čita Jurčiča, Stritarja, Preširna, Gregorčiča in druge; zakaj bi ravno učitelj zaostal? Od učitelja pa se še posebej zahteva, da ne čita takih proizvodov le v zabavo, marveč treba mu, kar jedino le ugaja njegovemu poklicu, proučavati značaje opisanih oseb, národne šege in običaje, nahajajoče se v spisih, treba mu premisliti, v kaki zvezi so si osebe in dejanja, kako se vjema spis z dejanjskim življenjem, kakšno namero ima pisatelj pred očmi i. t. d.

Ker pa ima biti učitelju njegov poklic središče njegove nadaljnje omike, zato treba tudi na pedagogičnem polji berilo previdno izbirati. V slovenskem jeziku pač nimamo tolike izbire in raznoterosti v pedagogičnih spisih, da bi se moral učitelj ozkosrčno ogibati tega ali onega spisa. Tudi je većinoma vse, kar se je v tej zadevi pisalo, izšlo iz samolastne izkušnje, torej iz dejanjskega življenja, ter zasluži naše popolno priznanje. Večja izber se podaja učitelju v drugih slovanskih jezikih, a tudi tu mu ne bode težko zrna ločiti od plev, zlasti ako se pomisli, da je slovansko slovstvo izšlo z večine ali iz ljubezni do národa ali iz ljubezni do stvari same. Kar se tiče proizvodov v kakem tujem (sosebnem nemškem) jeziku, treba je pač precejšnje previdnosti, da se izberó vredna berila. Tukaj se često v veliki meri greší, in zato nahajamo mej učiteljstvom toliko opoklih poluomikancev, ki so se kdaj pečali s to ali ono poluvredno knjigo, stvar le od